

Sprawozdanie z działania systemu zapewniania jakości kształcenia w roku akademickim 2021/2022

Instytut Socjologii

kierunek studiów: **socjologia**

liczba studentów łącznie¹ **128**

w tym:

na studiach stacjonarnych **128**

na studiach niestacjonarnych **0**

liczba uczestników studiów doktoranckich **9²**

w tym:

na studiach stacjonarnych **9**

na studiach niestacjonarnych **0**

liczba słuchaczy studiów podyplomowych **0**

Spis treści

1. MONITOROWANIE KOMPETENCJI I DOŚWIADCZENIA ORAZ KWALIFIKACJI NAUCZYCIELI AKADEMICKICH I INNYCH OSÓB PROWADZĄCYCH ZAJĘCIA ZE STUDENTAMI I DOKTORANTAMI.....	2
2. MONITOROWANIE I DOSKONALENIE PROCESU KSZTAŁCENIA, OCENA PROCESU KSZTAŁCENIA	5
3. OCENA JAKOŚCI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH.....	9
4. MONITOROWANIE WARUNKÓW KSZTAŁCENIA I ORGANIZACJI STUDIÓW	11
Ocena zasobów bibliotecznych	11
Ocena infrastruktury dydaktycznej.....	12
Ocena dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia.....	14
Ocena organizacji zajęć.....	15
5. MONITOROWANIE MOBILNOŚCI STUDENTÓW I DOKTORANTÓW ORAZ STOPNIA UMIĘDZYNARODOWIENIA KSZTAŁCENIA	18
6. MONITOROWANIE WSPARCIA STUDENTÓW I DOKTORANTÓW W PROCESIE UCZENIA SIĘ	20
7. UZYSKIWANIE OPINII ABSOLWENTÓW UCZELNI O PRZEBIEGU ODBYTYCH STUDIÓW	23
8. MONITOROWANIE RELACJI Z OTOCZENIEM SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM W ODNIESIENIU DO PROGRAMU STUDIÓW.....	25
9. MONITOROWANIE KARIER ZAWODOWYCH ABSOLWENTÓW STUDIÓW	27

¹ Dane dotyczące liczby studentów zgodnie ze stanem na dzień 11.10.2022.

² Doktoranci przygotowujący rozprawę w dziedzinie nauk socjologicznych, którzy rozpoczęli studia doktoranckie w ramach dawnego Wydziału Historyczno-Socjologicznego.

1. MONITOROWANIE KOMPETENCJI I DOŚWIADCZENIA ORAZ KWALIFIKACJI NAUCZYCIELI AKADEMICKICH I INNYCH OSÓB PROWADZĄCYCH ZAJĘCIA ZE STUDENTAMI I DOKTORANTAMI

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Obsada zajęć to kluczowa sprawa zarówno dla jakości kształcenia, jak również dla rozwoju i pracy naukowej nauczyciela akademickiego. Kwestią podstawową jest nie tylko przydział zajęć zgodny z kompetencjami osób prowadzących zajęcia, czyli zgodny z tym, czym zajmuje się dany nauczyciel akademicki w swojej pracy naukowej, ale również istotna jest liczba prowadzonych zajęć, jak i ich forma.

Obsady zajęć dydaktycznych dokonuje Dyrekcja Instytutu Socjologii w porozumieniu z kierownikami zakładów, uwzględniając kwalifikacje zawodowe poszczególnych nauczycieli akademickich, tj. ich specjalizację naukową, zainteresowania badawcze, dorobek naukowy w szczególności za ostatnie cztery lata. Podczas przydzielenia zajęć dydaktycznych brane pod uwagę jest również doświadczenie wynikające z praktyki (badania społeczne, marketingowe, media). Nauczyciele akademicy składają raz w roku sprawozdania z działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej.

W przypadku pensum występuje zróżnicowanie dotyczące liczby godzin prowadzonych zajęć w zależności od stanowiska (profesor zwyczajny ma do zrealizowania 180 godz., prof. uczelniany – 210, adiunkt- 240, asystent- 240, wykładowca – 360 godz.) (Źródło: Regulamin Pracy UwB, § 26, s. 10)³.

W praktyce pensum nie jest równoznaczne z liczbą zrealizowanych godzin dydaktycznych. W roku 2021/2022 19 pracowników IS miało nadgodziny. Łączna liczba nadgodzin wynosiła 555.

Warto przy tym, dodać, że dwóch pracowników Instytutu przebywało w tym roku na urlopie naukowym, co również wpływa na strukturę obciążeń. W związku z taką sytuacją, trudne jest osiągnięcie struktury obciążeń, w której żaden pracownik nie jest przepensowany.

Zespół zaleca, aby w przyszłości w miarę możliwości, wyrównywać obciążenia dydaktyczne pracowników. Zależy to jednak od wielu czynników, przede wszystkim od liczby studentów, która maleje w porównaniu z latami wcześniejszymi. Ponadto, studenci mając do wyboru różne moduły kształcenia, wybierają określone grupy przedmiotów, co może wpływać na brak zrównoważenia liczby przepracowanych godzin przez nauczycieli akademickich. Siłą rzeczy wybór danego modułu zwiększa obciążenie pracownika, który go prowadzi, a ogranicza je u osoby, której przedmioty nie zostały wybrane.

Zajęcia dydaktyczne występują w zróżnicowanej formie, tzn. wykładów, ćwiczeń, seminariów, konwersatoriów, laboratoriów i praktyk. Z każdą z nich wiążą się różne obciążenia dotyczące przygotowania i sposobu prowadzenia zajęć. Każda z wymienionych form ma swoją specyfikę i wymaga od nauczycieli podejmowania różnych aktywności, aby rzetelnie zrealizować zajęcia. W związku z tym pożądane wydaje się, aby w miarę możliwości różnicować formy zajęć realizowane przez poszczególnych pracowników.

Warto zadbać też o to, aby do jednego przedmiotu, który składa się z wykładu i ćwiczeń były wyznaczane dwie osoby. Dzięki temu przekaz dydaktyczny będzie bardziej urozmaicony, a równocześnie uporządkowany i perspektywiczny.

³ <https://www.uwb.edu.pl/uploads/documents/2-zal-regulamin-pracy-aktualny.pdf?t=1605083238>

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich.

W roku akademickim 2020/2021 pracownicy badawczo-dydaktyczni i dydaktyczni odbywali następujące szkolenia i warsztaty, jak również uczestniczyli w podanych niżej projektach o charakterze dydaktycznym:

Szkolenia, podnoszenie kwalifikacji

A. Sympozja i webinaria krajowe

- udział w „Webinarium PKA dla Uczelni” Polska Komisja Akredytacyjna, 6 X 2021

B. Szkolenia i warsztaty krajowe

- szkolenie dotyczące programu tutorskiego realizowanego na UwB , 4 VII 2022, UwB

szkolenie z produkcji podcastów, Centrum Archiwistyki Społecznej

C. Szkolenia zagraniczne (w ramach programu Erasmus+)

- udział w sympozjum ""Artistic interventions in educational and social contexts", w Niemczech
- udział w szkoleniu z metodologii badawczej, technik uczenia i koordynowania programu Erasmus+ na Uniwersytetach w Bradze i Evorze, w Portugalii
- udział w Staff Training Visit, Universita Degli Studi "G. d'Annunzio" Chieti - Pescara (Włochy)
- mobilność w ramach Erasmus Training na Uniwersytecie w Padwie, University of Padova, Department of Philosophy, Sociology, Education and Applied Psychology

D. Sympozja i konferencje zagraniczne

- udział w sympozjum "Artistic interventions in educational and social contexts" (lipiec 2022, Niemcy)
- referat na "International conference E-Learning and Software for Education Conference - eLSE 2021", Bukareszt

E. Projekty:

- Grupa pracowników Instytutu Socjologii uczestniczyła w projekcie „Zwiększenie kompetencji kadry dydaktycznej Uniwersytetu w Białymstoku z zakresu projektowania uniwersalnego". Przedstawiciele Instytutu brali udział w szkoleniach dotyczących projektowania uniwersalnego w pracy akademickiej (szkolenia w Białymstoku w wymiarze 8 godzin i w Krakowie w wymiarze 16 godzin) oraz wizytach studyjnych dotyczących tego zagadnienia (w Wilnie oraz Oslo). Od roku akademickiego 2022/23 zajęcia z zakresu projektowania uniwersalnego są realizowane na kierunku socjologia. Projekt jest kontynuowany w roku 2022/2023.

Warto podkreślić, że w porównaniu do roku 2020/2021 pracownicy Instytutu Socjologii brali udział w mniejszej liczbie inicjatyw podnoszących kwalifikacje zawodowe nauczycieli. Można przypuszczać, że wynika to m.in. z mniejszej niż w roku poprzednim (pandemicznym) propozycji szkoleń/sympozjum oferowanych online.

Awanse naukowe i zmiany kadrowe:

- dr hab. Maja M. Biernacka w dniu 15.10.2021 r. uzyskała stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki socjologiczne na Uniwersytecie Warszawskim;

- dr Jakub Barszczewski od 1 marca 2022 r. został zatrudniony na stanowisku adiunkta w Zakładzie Socjologii Kultury w Instytucie Socjologii na czas nieokreślony, w Uniwersytecie jako podstawowym miejscu pracy;
- dr Agnieszka Karpińska oraz dr Emilia Kramkowska z Zakładu Socjologii Wiedzy i Edukacji przebywały na urlopie naukowym;
- prof. dr hab. Janusz Mucha z dniem 30.09.2022 r. zakończył pracę w IS UwB.

W roku akademickim 2022/2023 będzie realizowany projekt "Doskonałość dydaktyczna uczelni", który może przyczynić się do podniesienia bądź utrwalenia kompetencji dydaktycznych pracowników Uniwersytetu w Białymstoku, w tym również z Instytutu Socjologii.

Wnioski (rekomendacje dla ISZJK):

1. Stałe starania o maksymalne dopasowanie kompetencji naukowych i dydaktycznych pracowników do prowadzonych przez nich zajęć.
2. Regularne informowanie pracowników o szkoleniach i zachęcanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych nie tylko w kontekście pracy naukowej, ale również metod dydaktycznych.

Realizacja rekomendacji ISZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Stałe starania o maksymalne dopasowanie kompetencji naukowych i dydaktycznych pracowników do prowadzonych przez nich zajęć.

Realizacja:

1. Proces dopasowania kompetencji naukowych i dydaktycznych pracowników do prowadzonych przez nich zajęć odbywał się poprzez:
 - realizację wymogów nakładanych przez przepisy prawa oraz przepisy wewnątrzuczelniane;
 - monitorowanie dorobku naukowego pracowników pod względem zgodności z prowadzonymi przedmiotami;
 - realizację hospitacji zajęć, w roku 2021/2022 odbyło się 8 hospitacji;
 - przekazywanie wstępnych wersji obciążeń dydaktycznych do kierowników zakładów w celach konsultacyjnych;
 - analizę ankiet ewaluacyjnych studentów;
2. Regularne informowanie pracowników o szkoleniach i zachęcanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych nie tylko w kontekście pracy naukowej, ale również metod dydaktycznych.

Realizacja:

Wniosek realizowano poprzez kolportowanie wśród wszystkich pracowników informacji o możliwych formach podnoszenia kwalifikacji zawodowych. W przypadku niektórych tematów szkoleń, dodatkowe przypomnienia i zachęty były przesyłane pracownikom, których praca naukowo-dydaktyczna była kompatybilna z ofertą szkoleniową.

2. MONITOROWANIE I DOSKONALENIE PROCESU KSZTAŁCENIA, OCENA PROCESU KSZTAŁCENIA

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Za ocenę zgodności koncepcji kształcenia ze strategią uczelni, ocenę programów studiów, ich adekwatności do efektów uczenia się, prawidłowości stosowania punktów ECTS, zgodności treści programowych zajęć z programem studiów, sposobów weryfikacji efektów uczenia się, realizacji praktyk studenckich w odniesieniu do zakładanych efektów uczenia się odpowiada Dyrekcja Instytutu Socjologii oraz powołany przez nią kierunkowy zespół dydaktyczny. W roku akademickim 2021/2022 modyfikowany był program studiów II stopnia.

Zmiany były realizowane według procedury, a więc były konsultowane z wszystkimi wymaganymi interesariuszami. Podstawowym celem podjętych działań było uelastyczenie programu studiów II stopnia przez rezygnację z programów specjalizacyjnych. obejmujących cały drugi rok studiów, na rzecz krótszych, półrocznych modułów specjalizacyjnych. Tym samym zwiększono studentom możliwości wyboru, optymalizując zajęcia specjalizacyjne poprzez ograniczenie przedmiotów luźno związanych z tematem, dzięki czemu zmniejsza się poziom niezadowolonych studentów z dotychczasowego trybu wyborów specjalizacji. Drugi cel to zwiększenie liczby zajęć metodologicznych na drugim stopniu, przede wszystkim w formie ćwiczeń i laboratoriów, zwiększający kompetencje badawcze studentów, kluczowe w kontekście realizacji badań do prac dyplomowych

Wyniki ankiet wypełnianych przez studentów:

W ramach ewaluacji jakości kształcenia przeprowadzono ankietę wśród studentów kierunku Socjologia. Zrealizowano ją drogą tradycyjną poprzez rozdanie wydrukowanych kwestionariuszy studentom. Uzyskano opinie od 79 osób, które wypełniły ankietę, z czego 61 reprezentowało studia pierwszego stopnia, a 18 studia drugiego stopnia. Spośród doktorantów ankietę wypełniły dwie osoby. Szczegółowy rozkład odpowiedzi prezentuje Tabela 1.

Pierwsze pytanie dotyczyło ogólnej oceny studiów na Instytucie Socjologii i stanowiło kafeterię sześciu bardziej szczegółowych twierdzeń, do których ankietowani odnosili się na pięciostopniowej skali Likerta (od *zdecydowanie tak* do *zdecydowanie nie*). Biorąc pod uwagę opinie wszystkich badanych osób, możemy stwierdzić, że ponad 65% z nich jest zadowolona z odbywanych studiów. Odpowiedzi negatywnych było łącznie około 18,5%, co oznacza, że niemal co piąty badany był niezadowolony z procesu kształcenia. Około 16% ankietowanych studentów udzieliło odpowiedzi, którą można zinterpretować jako neutralną albo świadcząca o tym, że proces kształcenia nie ma dla tych osób większego znaczenia. W sumie więcej jest osób zadowolonych niż niezadowolonych z procesu kształcenia. Warto zwrócić uwagę, że w poprzednim roku odsetek odpowiedzi pozytywnych wynosił nieco więcej (68%), a odpowiedzi negatywnych było procentowo mniej (10,5%). Stosunkowo niewielka liczebność badanej grupy ogranicza możliwości wyciągania daleko idących wniosków.

Tabela 1. Ogólna ocena kierunku studiów w Instytucie Socjologii UwB (w %)

	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
a) Czy biorąc pod uwagę wszystkie możliwe do pomyślenia aspekty procesu kształcenia, jest Pan/Pani zadowolony(a) z odbywanych studiów?	7,4%	58,0%	16,0%	14,8%	3,7%
b) Czy uważa Pan/Pani, że dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu jest wystarczająca?	6,2%	27,2%	27,2%	37,0%	2,5%
c) Czy uważa Pan/Pani, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	11,1%	50,6%	19,8%	18,5%	0,0%
d) Czy uważa Pan/Pani, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (fakultetów itp.) jest wystarczająca?	9,9%	30,9%	19,8%	27,2%	12,3%
e) Czy uważa Pan/Pani, że na Pana/Pani studiach powinno być więcej zajęć praktycznych niż obecnie?	6,2%	38,3%	17,3%	24,7%	13,6%
f) Czy zależałoby Panu/Pani na tym, by intensywność nauki na Pana/Pani kierunku była większa niż obecnie?	2,5%	16,3%	13,8%	35,0%	32,5%
g) Czy zajęcia realizowane w formie zdalnej zostały przeprowadzone w sposób umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się?	23,8%	45,0%	18,8%	5,0%	5,0%

W przypadku kolejnego zagadnienia, tzn. dostępności pomocy naukowych i sprzętu dydaktycznego, najczęściej było odpowiedzi „raczej negatywnych” (37%, łącznie pozytywnych 33,4%), negatywnych łącznie - 39,5%. Być może wynika to ze starzejącego się wyposażenia, zwłaszcza pracowni komputerowej.

Studenci na ogół pozytywnie wypowiadali się na temat sposobu prowadzenia zajęć i stosowanych metod nauczania. Badani studenci dość jednoznacznie wskazują na potrzebę wprowadzania większej liczby przedmiotów o charakterze praktycznym (ok. 44,5%), co znajduje odzwierciedlenie w nowych planach studiów, uruchamianych specjalizacjach i modułach praktycznych w programach kształcenia, jak również w zmianach form kształcenia poprzez uruchomienie większej liczby zajęć warsztatowych i laboratoryjnych. W poprzednim badaniu znacznie większy odsetek studentów wykazywał konieczność wprowadzenia większej liczby przedmiotów praktycznych (ponad 60%).

Warto zwrócić uwagę również na pewne tendencje w wybieranych przez studentów ścieżkach edukacyjnych. Jakkolwiek postuluje się więcej zajęć praktycznych, to, gdy są już uruchamiane, nie zawsze cieszą się dużym zainteresowaniem. Z drugiej strony mniejsza popularność pewnych specjalności czy modułów nie musi być pochodną ich nieprzydatności, ale skłonności niektórych studentów do wybierania łatwiejszej ich zdaniem ścieżki zaliczenia

zajęć, co skutkuje na przykład rzadszym wybieraniem modułów z „twardymi” przedmiotami, obejmującymi zagadnienia statystyczne i analityczne. Można wysnuć hipotezę, którą warto byłoby zweryfikować, że studenci mogą postrzegać „miękkie” moduły kształcenia o charakterze komunikacyjnym jako wydające się łatwiejsze niż moduły koncentrujące się na „twardych” umiejętnościach analizy danych. Oprócz tego badani studenci wskazywali, że nie powinno się zwiększać intensywności nauki.

W odniesieniu do kształcenia zdalnego i możliwości osiągnięcia efektów uczenia się studenci wypowiadali się pozytywnie (ponad 68%).

W dalszej kolejności zapytano o ocenę poszczególnych elementów dydaktyki prowadzonej w Instytucie. Analizie poddano dziesięć wymiarów, które oceniano w pięciostopniowej skali.

Analiza tabeli 2, zawierającej szczegółowe zestawienia, prowadzi do spostrzeżenia, że studenci poszczególne aspekty procesu nauczania oceniają zwykle dobrze lub przynajmniej przeciętnie. Najwięcej najwyższych ocen miały konsultacje (33,8%), warsztaty i laboratoria (26,6%) oraz wykłady i kształcenie zdalne (po 25,9%).

Z kolei najwięcej ocen przeciętnych było w takich kategoriach jak prace do samodzielnego przygotowania oraz lektoraty, choć w przypadku tych ostatnich i tak przeważały odpowiedzi pozytywne. Odpowiedzi negatywnych było ogólnie mało, a ćwiczenia oraz warsztaty w ogóle nie otrzymały ocen najgorszych („bardzo zła”), aczkolwiek pod względem udziału ocen negatywnych stosunkowo najsłabiej wypadły seminaria i proseminaria. W późniejszych komentarzach niektórzy studenci postulowali rozszerzenie oferty seminariów dyplomowych. Pojawiały się też prośby, aby zmniejszyć obciążenie pracą studentów trzeciego roku.

Tabela 2. Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego według studentów studiów licencjackich, magisterskich i doktoranckich (w %)

Jak ocenił(a)by Pan/Pani poszczególne elementy procesu dydaktycznego na Pana/Pani kierunku?	bardzo dobrze	dobrze	przeciętnie	źle	bardzo źle	nie dotyczy
a) wykłady obowiązkowe	25,9%	54,3%	16,0%	2,5%	1,2%	0,0%
b) ćwiczenia i konwersatoria obowiązkowe	14,8%	58,0%	24,7%	2,5%	0,0%	0,0%
c) seminaria i proseminaria	23,9%	32,8%	22,4%	13,4%	6,0%	1,5%
d) przedmioty fakultatywne	13,6%	40,9%	25,8%	9,1%	4,5%	6,1%
e) lektoraty	11,4%	36,7%	35,4%	11,4%	2,5%	2,5%
f) warsztaty i laboratoria	26,6%	53,2%	15,2%	5,1%	0,0%	0,0%
g) praktyki i zajęcia poza uczelnią	16,4%	32,8%	25,4%	4,5%	10,4%	10,4%
h) sensowność i przydatność prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania	5,1%	35,4%	43,0%	12,7%	2,5%	1,3%
i) indywidualne konsultacje	33,8%	46,8%	15,6%	2,6%	1,3%	0,0%
j) Kształcenie zdalne	25,9%	54,3%	16,0%	2,5%	1,2%	0,0%

Do kafeterii pytań dodano na końcu zmienną „kształcenie zdalne”, które zostało ocenione stosunkowo dobrze. W ocenianym roku akademickim została zmieniona platforma używana

do kształcenia zdalnego. Przed rozpoczęciem roku akademickiego oraz w jego trakcie pracownicy instytutu zostali przeszkoleni z obsługi nowej platformy. Studenci również zostali zaznajomieni z aplikacją. Ponadto, wszyscy studenci I roku są obowiązkowo zapoznawani z platformą, a pracownicy często zamieszczają tam materiały również podczas zajęć stacjonarnych.

Wnioski (rekomendacje dla ISZJK)

1. Warto przyglądać się ofercie seminariów dyplomowych i rozważyć, na ile możliwe jest jej rozszerzenie.

Realizacja rekomendacji ISZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Stała troska o przekazywanie studentom praktycznych umiejętności i wskazywanie możliwości zastosowania zdobytej wiedzy w praktyce.

Realizacja:

Zabezpieczeniem przekazu treści praktycznych są odpowiednie zapisy w sylabusach przedmiotów. Istotną część zajęć w programie studiów była prowadzona w formie warsztatów/laboratoriów, które dają większe możliwości przekazywania wiedzy praktycznej. W ramach zajęć specjalizacyjnych na II stopniu były również organizowane spotkania i prace warsztatowe z praktykami spoza uniwersytetu – najważniejszym tego typu projektem w ubiegłym roku akademickim były zróżnicowane działania (wykłady, warsztaty, badania terenowe) skupione na temacie audiosfery miasta, prowadzone przez uznanego *field recordera* Marcina Dymitera.

2. Nieustanny nacisk na rozwój kompetencji językowych studentów nie tylko poprzez przedmioty prowadzone *stricte* w języku obcym, ale również poprzez motywowanie pracowników do wprowadzania do swoich zajęć terminologii i literatury obcojęzycznej.

Realizacja:

Studenci otrzymują ofertę anglojęzycznych przedmiotów do wyboru. W wytycznych dotyczących prac dyplomowych wprowadzono obowiązek odwoływania się do literatury obcojęzycznej, wybór literatury obcojęzycznej jest również rekomendowany dla sylabusów przedmiotów na II stopniu.

3. OCENA JAKOŚCI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Analiza protokołów hospitacji zajęć

W roku akademickim 2021/22 przeprowadzono osiem hospitacji. W porównaniu do ubiegłego roku jest to istotny wzrost, ponieważ wtedy się bowiem dwie hospitacje. W roku 2021/22 jedna hospitacja odbyła się na zajęciach realizowanych zdalnie. Również jedna z hospitacji odbyła się na zajęciach pracownika Instytutu Socjologii na Wydziale Prawa, pozostałe miały miejsce w Instytucie Socjologii.

Wszystkie hospitowane zajęcia zostały wysoko ocenione przez hospitujących. Nie było krytycznych opinii w protokołach z hospitacji. Zespół zaleca zwiększenie liczby hospitowanych zajęć.

Analiza wyników ankietowania dotyczących oceny jakości zajęć dydaktycznych

Jednym z działań prowadzonych w ramach systemu zapewniania jakości kształcenia jest monitorowanie opinii studentów w zakresie różnych aspektów związanych ze studiowaniem na Uniwersytecie w Białymstoku i w Instytucie Socjologii. Standardowym narzędziem pozwalającym ewaluować jakość kształcenia jest ankieta, którą studenci wypełniają po zakończeniu cyklu dydaktycznego za pośrednictwem systemu USOS. Ocenie podlegało dziewięć wymiarów związanych z prowadzonymi zajęciami, które oceniano na skali 1 – 5.

Statystyki frekwencji w badaniu prezentują się następująco:

Liczba studentów: 40/ 156 (25,6 %)

Liczba ankiet: 364 / 3476 (10,5%)

Liczba ocenionych pracowników: 33⁴

Liczba ocenionych zajęć: 89

Liczba komentarzy: 16

Tabela 3. Ocena zajęć dydaktycznych przez studentów w Instytucie Socjologii

	2020	2021	2022
Dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji	4,36	4,41	4,53
Inspirowanie do samodzielnego myślenia	4,03	4,30	4,30
Interesujący sposób prowadzenia zajęć	3,79	3,98	4,07
Jasność kryteriów zaliczeniowych	4,24	4,49	4,59
Klarowność wykładanego materiału	3,99	4,19	4,23
Nastawienie do studenta (szacunek)	4,14	4,44	4,53
Obiektywność oceniania	4,16	4,39	4,52
Przygotowanie prowadzącego do zajęć	4,32	4,43	4,57
Punktualność prowadzącego	4,39	4,48	4,64

⁴ Liczba ocenianych pracowników obejmuje również osoby z innych jednostek, które prowadziły zajęcia na kierunku Socjologia.

Z analizy opinii studentów wynika, że zajęcia w Instytucie Socjologii prowadzone są w większości prawidłowo, ponieważ łącznie nauczyciele akademicy w większości wymiarów uzyskali noty powyżej 4,0 w skali 1-5. Co więcej, uzyskane oceny średnie są ogólnie lepsze niż w roku poprzedzającym, Należy jednak przede wszystkim popracować oraz nad bardziej interesującym sposobem prowadzenia zajęć oraz nad poprawą klarowności przekazywanego materiału. Te dwa aspekty są stosunkowo najsłabiej oceniane w ostatnich badaniach. W roku akademickim 2022/2023 rusza projekt szkoleniowy „Doskonałość dydaktyczna uczelni”, który powinien podnieść kompetencje nauczycieli akademickich.

Komentarze i uwagi były w zdecydowanej większości pozytywne. Przykładowo, „Dobre podejście do studentów, ciekawy sposób prowadzenia zajęć, widać duży wkład w przygotowanie ćwiczeń”, „Jeden z najlepszych i najbardziej potrzebnych wykładów, ponieważ pozwala zrozumieć specyficzność społeczeństwa polskiego”, „Super spotkania, bardzo wartościowe”.

Wnioski (rekomendacje dla ISZJK)

1. Rekomendowane jest przeprowadzenie hospitacji we wszystkich zakładach wchodzących w skład Instytutu Socjologii.
2. Rekomendowane jest dalsze zwiększanie liczby hospitacji.

Realizacja rekomendacji ISZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Wzmacnianie mechanizmów premiujących najlepiej ocenianych dydaktyków w danym roku akademickim

Realizacja:

Ze względu na niski poziom zwrotu ankiet ewaluacyjnych, a tym samym trudności w zestandaryzowanym porównaniu osiągnięć dydaktycznych, nie ma wypracowanego systemowego rozwiązania premiowania najlepiej ocenianych dydaktyków. Natomiast w przypadku nominowania pracowników do Medalu Komisji Edukacji Narodowej osiągnięcia dydaktyczne są najważniejszym czynnikiem brany pod uwagę. W przypadku innych nagród i odznaczeń również są bardzo istotne.

2. Zwiększenie intensywności oceny jakości dydaktyki poprzez hospitacje.

Realizacja:

W ubiegłym roku akademickim zwiększono liczbę realizowanych hospitacji. Hospitowano zajęcia pracowników wszystkich zakładów wchodzących w skład Instytutu Socjologii. W kolejnych latach akademickich planowane jest dalsze zwiększenie intensywności hospitacji.

4. MONITOROWANIE WARUNKÓW KSZTAŁCENIA I ORGANIZACJI STUDIÓW

Ocena zasobów bibliotecznych

W strukturze Uniwersytetu w Białymstoku funkcjonuje Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia, która otrzymała niedawno nową siedzibę w Kampusie, Ponadto pracownicy i studenci Instytutu Socjologii mają możliwość korzystania z Biblioteki Humanistyczno-Społecznej (BHS). W Białymstoku istnieje dodatkowo kilka innych bibliotek zawierających zbiory, które można wykorzystać podczas studiów lub w pracy naukowej. Studenci pierwszego roku są szkoleni zasad korzystania z biblioteki, jak również wykorzystywania baz elektronicznych. Poniższa tabela przedstawia częstotliwość korzystania z zasobów bibliotecznych zadeklarowaną przez studentów Instytutu Socjologii.

Tabela 4. Częstotliwość korzystania z bibliotek w deklaracjach studentów studiów licencjackich, magisterskich i doktoranckich (w %)

Częstotliwość korzystania z biblioteki	Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia (%)	Biblioteka Humanistyczno-Społeczna (%)	Inna biblioteka (%)
Przynajmniej kilka razy w tygodniu	4,9%	4,9%	2,5%
Kilka razy w miesiącu	13,6%	33,3%	11,1%
Kilka razy w roku	32,1%	39,5%	18,5%
Rzadziej	46,9%	21,0%	23,5%
Brak odpowiedzi	2,5%	1,2%	44,4%

Studenci korzystają z bibliotek raczej nieregularnie i wydaje się, że pandemia mogła ten stan jeszcze pogłębić. W ostatnich miesiącach Biblioteka Humanistyczno-Społeczna uruchomiła możliwość krótkoterminowych wypożyczeń dla studentów.

Większość badanych wskazała, że korzysta z Biblioteki Uniwersyteckiej rzadziej niż kilka razy w roku (46,9%). Nieco częściej wykorzystywane są zasoby Biblioteki Humanistyczno-Społecznej, ale tutaj najczęściej wybieraną odpowiedzią było „kilka razy w roku” (39,5%).

W stosunku do poprzedniego roku oceny bibliotek wyraźnie się poprawiły i jednocześnie można zauważyć, że Biblioteka Uniwersytecka była lepiej oceniana niż Biblioteka Humanistyczno-Społeczna. Stosunkowo niewielkie nadane grupy oraz znaczące różnice w ich liczebności nie pozwalają jednak wyciągać zbyt daleko idących wniosków.

W przypadku biblioteki zlokalizowanych w budynku Instytut studenci docenili przede wszystkim sprawność i przyjazność obsługi w bibliotekach. Najbardziej oceniono aktualność księgozbiorów oraz dostępność literatury, jak również możliwość korzystania z baz elektronicznych. Oceny Biblioteki Uniwersyteckiej były ogólnie lepsze i mniej zróżnicowane i wahały się od 4,1 do 4,5. W przypadku Biblioteki Humanistyczno-Społecznej było to od 3,61 do 4,51.

Tabela 5. Ocena bibliotek w deklaracjach studentów studiów licencjackich, magisterskich i doktoranckich (wg skali od 1- ocena najniższa, do 5 – ocena najwyższa)

Ocena wybranych aspektów korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Humanistyczno-Społecznej	Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia		Biblioteka Humanistyczno-Społeczna	
	2021	2022	2021	2022
Dostępność literatury podstawowej	3,95	4,2	3,82	3,80
Ogólne zasoby księgozbioru w zakresie tematyki studiów	3,68	4,2	3,71	4,04
Aktualność księgozbioru (dostępność nowych pozycji)	3,42	4,1	3,55	3,61
Sprawność obsługi	3,95	4,5	4,00	4,33
Przyjazność obsługi	4,03	4,3	4,03	4,51
Godziny otwarcia	3,76	4,1	3,84	4,23
Warunki do pracy	4,05	4,5	3,87	4,10
Możliwość korzystania z elektronicznych baz danych	3,61	4,2	3,53	3,94
Średnia ocena	3,81	4,26	3,82	4,07

Ocena infrastruktury dydaktycznej

Nieodłącznym elementem wpływającym na jakość kształcenia jest infrastruktura dydaktyczna (Tabele 6-9).

Tabela 6. Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej według studentów (w %)

Jak ocenil(a)by Pan/Pani jakość infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania?	bardzo dobrze	dobrze	przeciętnie	źle	bardzo źle	nie dotyczy
a) sale wykładowe	3,7%	23,5%	43,2%	24,7%	4,9%	0,0%
b) sale ćwiczeniowe	1,2%	21,0%	45,7%	24,7%	6,2%	1,2%
c) środki audiowizualne i multimedialne	3,7%	33,3%	40,7%	13,6%	7,4%	1,2%
d) wyposażenie laboratorium	1,2%	19,8%	37,0%	21,0%	9,9%	11,1%
e) dostęp do Internetu na terenie instytutu	19,8%	30,9%	19,8%	14,8%	8,6%	6,2%

We wszystkich aspektach dominują oceny co najmniej przeciętne. W poprzednich latach częściej jednak wybierano wskazania pozytywne. Jakkolwiek sporo było odpowiedzi negatywnych, nigdy nie były one przeważające. Najwięcej dobrych i bardzo dobrych ocen zebrały środki audiowizualne oraz dostęp do Internetu, z kolei ocen negatywnych najwięcej było przy salach dydaktycznych oraz wyposażeniu laboratorium, którym w przypadku Instytutu Socjologii jest pracownia komputerowa.

Jednym z elementów infrastruktury dydaktycznej są pracownie komputerowe dostępne w budynku. Tabela 7 prezentuje częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej zadeklarowaną przez studentów socjologii.

Tabela 7. Deklaracje częstotliwości korzystania z pracowni komputerowej według studentów (w %)

Jak często korzysta Pan/Pani z pracowni komputerowej?	Procent
Kilka razy w tygodniu	3,8
Kilka razy w miesiącu	17,5
Kilka razy w semestrze	13,8
Rzadziej	26,3
W ogóle nie korzystam	38,8
Ogółem	100

Ponad 38% studentów zadeklarowało, że nie korzysta w ogóle z pracowni komputerowej, kolejne 26,6% czyni to rzadziej, niż kilka razy w semestrze. Około 14% studentów deklaruje, że robi kilka razy w semestrze. Może to być związane z faktem, że stosunkowo niewielka część przedmiotów w programie studiów wymaga zajęć w pracowni, a część z nich realizowana jest w Kampusie ze względu na nowocześniejszy sprzęt, który tam się znajduje.

Tabela 8. Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej według studentów (w %)

Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Procent
bardzo dobra	4,9
Dobra	28,4
Przeciętna	28,4
Zła	12,3
bardzo zła	4,9
nie mam zdania	21,0
Ogółem	100

Ogólna ocena pracowni komputerowej jest raczej przeciętna z trendem kierującym do oceny dobrej jeśli chodzi o jej wyposażenie. Studenci wielokrotnie zwracali uwagę na konieczność modernizacji pracowni. Częściowa wymiana komputerów nastąpiła we wrześniu i październiku 2020 roku. Nie udało się jednak zastąpić wszystkich starych urządzeń nowszymi, zatem problem modernizacji pracowni jest wciąż aktualny. Doraźnie można go rozwiązać przez zachęcanie studentów do przychodzenia na zajęcia z własnymi laptopami.

Wymiary funkcjonowania pracowni komputerowej odnoszące się do sprzętu zostały ocenione raczej negatywnie, jednakże stosunkowo duża liczba respondentów wskazuje na fakt, że na miejscu pracownicy udzielają fachowej pomocy. W pytaniu otwartym zwracano uwagę przede wszystkim na konieczność modernizacji technicznej pracowni – wymiany sprzętu na nowocześniejszy i szybszy. Pracownia jest współdzielona przez Instytut Socjologii i Instytut Filozofii. W ostatnich latach połowa stanowisk została zmodernizowana ze środków IS, co poprawiło możliwości komfortowego korzystania z pracowni. Oprócz tego w pracowni instaluje się komputery wycofywane z administracji, które po pewnych naprawach i modernizacjach mogą jeszcze posłużyć do dydaktyki i chociaż są to urządzenia kilkuletnie, prezentują dużo większe możliwości niż sprzęt zastępowany. Ponadto we wszystkich salach, w których są prowadzone zajęcia, zainstalowano komputery w celach dydaktycznych.

Tabela 9. Szczegółowa ocena funkcjonowania pracowni komputerowej według studentów (w %)

Szczegółowa ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
Czy godziny otwarcia umożliwiają efektywne korzystanie z pracowni?	3,8%	37,2%	41,0%	14,1%	3,8%
Czy ilość stanowisk komputerowych jest wystarczająca?	7,7%	32,1%	16,7%	25,6%	17,9%
Czy stanowisko komputerowe spełnia twoje oczekiwania efektywnego korzystania z pracowni?	3,8%	23,1%	24,4%	24,4%	24,4%
Czy w razie potrzeby pracownicy pracowni udzielają fachowej pomocy?	32,1%	53,8%	11,5%	1,3%	1,3%

Na starszych komputerach nie można już w zasadzie pracować, ponieważ na używanym tam systemie operacyjnym (Windows XP) nie można instalować nowszych wersji programu statystycznego SPSS, który jest uwzględniony w programie nauczania, a konfiguracja sprzętowa nie pozwala na używanie nowszych wersji systemu Windows, pakietów biurowych oraz innych narzędzi Open Source wymaganych w procesie dydaktycznym. W tej sytuacji pożądana jest dalsza wymiana sprzętu komputerowego. Zespół rekomenduje dalszą modernizację w miarę możliwości finansowych, a zakupione komputery będzie można przenieść do nowej siedziby IS w kampusie, której budowa ma się wkrótce rozpocząć.

Ocena dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia

Aktualnie podstawowym źródłem informacji i repozytorium zasobów (plany studiów, rozkłady zajęć, programy kształcenia, informacje o praktykach i inne) są strony internetowe. Poniższe tabele odnoszą się do strony Instytutu. Pierwsza z nich (tabela 10) obrazuje częstotliwość korzystania ze stron internetowych przez studentów.

Tabela 10. Częstotliwość odwiedzin stron internetowych instytutu w deklaracjach studentów (w %)

Jak często odwiedza Pan/Pani stronę internetową instytutu?	Procent
kilka razy w tygodniu	7,4
kilka razy w miesiącu	40,7
kilka razy w semestrze	39,5
Rzadziej	12,3
Ogółem	100,0

Zdecydowana większość badanych odwiedza stronę Instytutu przynajmniej kilka razy w miesiącu (około 41%), a nieco mniej (39,5%) kilka razy w semestrze. Instytut prowadzi na Facebooku swój fanpage, na którym również zamieszcza ważne informacje związane z dydaktyką, co rozszerza grono odbiorców i być może zmniejsza częstotliwość korzystania z tradycyjnej strony internetowej IS. Dodatkową drogą kontaktu jest USOS Web, przez który

odbywa się korespondencja ze studentami, oraz platforma do nauczania zdalnego. Warto wspomnieć, że strona internetowa Instytutu Socjologii została dostosowana do wymogów WCAG, a jej nowa wersja jeszcze bardziej wychodząca naprzeciw wymogom projektowania uniwersalnego zostanie wkrótce uruchomiona.

Tabela 11. Ocena zawartości stron internetowych instytutu według studentów (w %)

Czy zawarte na stronie internetowej Pana/Pani instytutu informacje zapewniają uzyskanie wiedzy dotyczącej:	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
a) kierunku studiów?	35,0%	55,0%	7,5%	2,5%	0,0%
b) programu studiów?	35,0%	50,0%	13,8%	1,3%	0,0%
c) rozkładu zajęć dydaktycznych?	40,0%	46,3%	6,3%	7,5%	0,0%
d) możliwości wyjazdu na inne uczelnie?	24,3%	44,6%	23,0%	6,8%	1,4%

Ocena zawartości stron internetowych w Instytucie wypada ogólnie pozytywnie. Przede wszystkim wysoko ocenia się dostępność informacji dotyczących kierunku i programów studiów oraz harmonogramów zajęć. Z kolei wiedza na temat możliwości wyjazdów na inne uczelnie mogła by być bardziej rozbudowana i wyeksponowana.

Tabela 12. Ocena sylabusów przedmiotów według studentów (w %)

Czy sylabusy przedmiotów w systemie USOS zapewniają uzyskanie wiedzy dotyczącej:	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
a) treści programowych przedmiotów	37,5%	52,5%	7,5%	2,5%	0,0%
b) lektur przedmiotowych	45,0%	46,3%	6,3%	2,5%	0,0%
c) kryteriów oceny zaliczanych przedmiotów?	32,5%	50,0%	15,0%	2,5%	0,0%

Tabela 12 przedstawia ocenę zawartości sylabusów zamieszczonych w systemie USOS. Od kilku lat muszą być one obowiązkowo tam zamieszczane. Badani studenci w zdecydowanej większości deklarują, że zawierają one wszystkie niezbędne informacje, takie jak treści programowe, lektury przedmiotowe oraz kryteria zaliczenia. Oceny negatywne w tym wypadku praktycznie nie wstępują.

Ocena organizacji zajęć

Kolejny blok pytań odnosił się do oceny pracy dziekanatu. Dotyczyły one częstotliwości odwiedzin, godzin otwarcia, jak również informacji przekazywanych przez pracowników. Ponadto, była możliwość wyrażenia własnej opinii w postaci odpowiedzi na pytanie otwarte.

Tabela 13. Częstotliwość odwiedzin dziekanatu celem załatwienia spraw według studentów (w %)

Jak często kontaktuje się Pan/Pani z dziekanatem w celu załatwienia jakiejś sprawy?	Procent	Procent skumulowany
przynajmniej kilka razy w tygodniu	0	0
kilka razy w miesiącu	8,6	8,6
kilka razy w semestrze	61,7	70,4
rzadziej	29,6	100,0
ogółem	100,0	

Na ogół studenci odwiedzają dziekanat kilka razy w semestrze (61,7%) lub nawet rzadziej. Omawiane wyniki korespondują z rezultatami badań ubiegłorocznych. Wydaje się zatem, że studenci przyswoili zasady funkcjonowania administracji na tyle dobrze, że nie zachodzi potrzeba dodatkowego kontaktu z dziekanatem poza faktycznymi potrzebami wynikającymi z regulaminu studiów.

Tabela 14. Opinie na temat godzin otwarcia dziekanatu według studentów (w %)

Czy sposób organizacji pracy dziekanatu umożliwia sprawne załatwienie spraw?	Procent
zdecydowanie tak	32,5
raczej tak	48,8
ani tak, ani nie	7,5
raczej nie	10,0
zdecydowanie nie	1,3
Ogółem	100,0

W przypadku sposobu organizacji pracy 81,3% badanych (zdecydowanie tak i raczej tak) stwierdziło, że obecnie umożliwia on załatwienie wszystkich spraw, co jest wynikiem lepszym niż w roku poprzednim (65,8%). Jedynie około 11% badanych wyraziło opinię negatywną.

Tabela 15. Opinie na temat informacji przekazywanych przez pracowników dziekanatu według studentów (w %)

Czy niżej wymienione informacje przekazywane są przez pracowników dziekanatu w sposób wyczerpujący?	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
informacje dotyczące toku studiów	26,3%	55,0%	12,5%	2,5%	3,8%
informacje dotyczące spraw stypendialnych	37,5%	43,8%	11,3%	3,8%	3,8%

Nie było większych zastrzeżeń co do merytorycznego poziomu pracy dziekanatu rozumianego jako zakres informacji przekazywanych studentom. Większość osób, które wzięły udział w badaniu, stwierdziły, że we wszystkich analizowanych aspektach informacje były przekazywane w sposób wyczerpujący. Ostatnie pytanie dotyczyło ogólnej oceny pracy dziekanatu.

Tabela 16. Ogólna ocena pracy dziekanatu według studentów (w %)

Ogólna ocena pracy dziekanatu	Procent
bardzo dobra	40,5
Dobra	34,2
Przeciętna	19,0
Zła	2,5
bardzo zła	1,3
nie mam zdania	2,5
Ogółem	100,0

Z tabeli 16 wynika, że około 75% ankietowanych studentów wystawiło pracy dziekanatu ocenę dobrą i bardzo dobrą. Ocen negatywnych było łącznie 3,8%, a przeciętnie oceniło 19% co jest wynikiem porównywalnym z rokiem poprzednim. Wśród komentarzy pojawiały się głównie postulaty wydłużenia godzin pracy dziekanatu lub pochwały za przyjazną obsługę.

Wnioski (rekomendacje dla ISZJK:

W miarę możliwości poprawa wyposażenia pracowni komputerowej

Realizacja rekomendacji ISZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Dalsza poprawa wyposażenia multimedialnego w salach dydaktycznych.

Realizacja:

Wszystkie sale dydaktyczne są wyposażone w sprzęt multimedialny oraz komputery dla prowadzących zajęcia. Dalsze zakupy wyposażenia będą planowane w powiązaniu ze zgłaszanymi potrzebami i stanem technicznych używanego obecnie sprzętu.

2. Poszukiwanie formuły realizacji zorganizowanych praktyk dla większych grup studentów, np. w postaci obozów naukowych, czy pracy przy projektach o charakterze naukowo-badawczym.

Realizacja:

W roku akademickim 2021/2022 studenci 2 roku I stopnia mieli możliwość udziału w realizacji zorganizowanych praktyk badawczych koordynowanych przez dr Katarzynę Niziołek i dr Karolinę Radłowską.

3. Podjęcie współpracy w zakresie praktyk studenckich z samorządami lokalnymi z regionu (na poziomie gmin i powiatów) położonymi również w większej odległości od Białegostoku.

Realizacja:

Podjęto próbę zorganizowania praktyk studenckich w formie badania terenowego w mieście Sejny (koordynacja dr Maciej Białous). Niestety, w związku z problemami organizacyjnymi nie udało się ich zrealizować w tym terminie. W przyszłości będą podejmowane kolejne próby nawiązywania i zacieśniania współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego.

5. MONITOROWANIE MOBILNOŚCI STUDENTÓW I DOKTORANTÓW ORAZ STOPNIA UMIEJZYNARODOWIENIA KSZTAŁCENIA

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Liczba umów

Aktualna lista uczelni partnerskich IS:

1. Josip Juraj Strossmayer University Of Osijek, Chorwacja;
2. Univerzita Karlova V Praze, Czechy;
3. Itä-Suomen Yliopisto/University Of Eastern Finland, Finlandia;
4. Université Paris Ouest Nanterre La Defense, Francja;
5. Université De Marne-La Valle, Francja;
6. Universidad De Granada, Hiszpania;
7. Universidad Complutense De Madrid, Hiszpania;
8. Baltijas Starptautiska Akadēmija, Łotwa;
9. Goce Delcev University Of Stip, Macedonia;
10. Freie Universität Berlin, Niemcy;
11. Universidade Do Minho, Portugalia;
12. Universidade De Evora, Portugalia;
13. Afyon Kocatepe University, Turcja;
14. Selcuk University, Turcja;
15. Necmettin Erbakan University, Turcja;
16. Sacarya University, Turcja;
17. Università Degli Studi "G. D'annunzio" Chieti-Pescara, Włochy.

Liczba studentów wyjeżdżających i przyjeżdżających

Liczba pracowników wyjeżdżających i przyjeżdżających

Oczekujemy jeszcze na dane od koordynatorki. Nie wpływa to jednak na końcowy wydzwięk raportu.

Wnioski (rekomendacje dla ISZJK)

W roku akademickim 2021/2022 udział studentów z Instytutu Socjologii w wymianie międzynarodowej był na bardzo niskim, wręcz symbolicznym, poziomie. Trend ten utrzymuje się od wielu lat, obserwowano go również w latach przedpandemicznych. Stąd rekomendacje w tym punkcie są następujące:

1. Motywowanie studentów do uczestnictwa w wymianie.
2. Przedyskutowanie w grupie studentów oraz opiekunów roku przyczyn tak niskiego zaangażowania studentów w wymianę oraz przekazanie wniosków z tych rozmów Dyrekcji Instytutu. Być może na tej podstawie uda się wypracować narzędzia motywujące studentów do większego zaangażowania w wymianę międzynarodową.

3. Organizowanie spotkań ze studentami z innych roczników, którzy wrócili z wymiany i mogą opowiedzieć o swoich doświadczeniach.
4. Organizowanie spotkań ze studentami przyjezdnymi, którzy mogą odpowiedzieć o swojej macierzystej uczelni.

Realizacja rekomendacji ISZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Zachęcanie studentów i pracowników do nawiązywania współpracy zagranicznej, a w miarę możliwości także podejmowania wyjazdów zagranicznych w celach edukacyjnych i naukowych.

Realizacja:

Kolportowano wśród studentów i pracowników informacje dotyczące m. in. działania programu Erasmus+, co przyniosło rezultaty w postaci zwiększenia poziomu wymiany studentów i pracowników w stosunku do poprzedniego roku akademickiego. Odbyło się również spotkanie Koordynatora programu Erasmus+ ze studentami, podczas którego przedstawione zostały możliwości, jakie daje ten program.

2. Bardziej intensywne poszukiwanie i wskazywanie nowych możliwości i kierunków współpracy międzynarodowej.

Realizacja:

Koordinator programu Erasmus+ w IS UwB we współpracy z Działem Współpracy Międzynarodowej stale monitoruje możliwości rozszerzania kierunków współpracy lub angażowania się w nowe projekty międzynarodowe. Od roku akademickiego 2020/2021 została powołana Pełnomocniczka Dyrektora IS ds. Umieędzynarodowienia.

3. Należy w większym stopniu zachęcać studentów przyjeżdżających do wypełnienia ankiety w wersji elektronicznej.

Realizacja:

Monitoring ewaluacji studiów przez studentów przyjeżdżających został powierzony Koordynatorowi programu Erasmus+

6. MONITOROWANIE WSPARCIA STUDENTÓW I DOKTORANTÓW W PROCESIE UCZENIA SIĘ

Monitorowanie wsparcia studentów i doktorantów w procesie uczenia się obejmuje:

1. Wsparcie dydaktyczne

- Każdy rok ma powołanego opiekuna roku.
- Nazwisko opiekuna praktyk jest zamieszczone na stronie internetowej Instytutu Socjologii.
- Konsultacje nauczycieli akademickich są wpisane do systemu USOS. Wystarczy wyszukać w systemie danego nauczyciela akademickiego. Dodatkowo nauczyciele akademicy pozostają w stałym kontakcie ze studentami, a zmiany w terminach konsultacji są przekazywane w formie mailowej.

2. Wsparcie naukowe

- W roku 2021/2022 aktywną działalność prowadziło Koło Naukowe Socjologiczno-Antropologiczne pod opieką dr Małgorzaty Skowrońskiej. Funkcje prezesa koła pełnił Jan Kowalczyk. Działalność koła prezentuje się następująco:
 - Realizacja spotkania promocyjnego z licealistami,
 - Spotkanie z Anną Kowalczyk – film promocyjny, przygotowanie, realizacja spotkania,
 - Spotkania koła (11 spotkań),
 - Przygotowywanie materiałów na stronę Instytutu Socjologii,
 - Realizacja projektu Netflix – analizy, przeprowadzenie ankiety, sporządzenie raportu z wnioskami.
- Koło naukowe na lata 2022/2023 planuje realizację projektów badawczych, wyjazd integracyjno-badawczy w semestrze letnim, udział w bieżących wydarzeniach naukowych oraz inne wspólne działania na rzecz rozwoju naukowego społeczności studentów.
- Niektórzy pracownicy współpracują ze studentami w ramach tandemów naukowych, które polegają na wspólnej pracy badawczej i pisaniu artykułów do czasopism naukowych. Jest to świetna okazja dla ambitnych studentów do rozwoju naukowego i być może przyszłej kontynuacji nauki w szkole doktorskiej. Funkcjonują one pod opieką dr Małgorzaty Skowrońskiej i dają możliwość do wkroczenia na ścieżkę naukową ambitnym studentom.
- Studenci wspierają kadrę w produkcji podcastu socjologicznego pt. „Z pewnością”, który prowadzi dr Katarzyna Sztop-Rutkowska i dr Maciej Białous.
- Studenci Koła Naukowego wraz z dr. Maciejem Białousem mieli okazję uczestniczyć w sesjach gry „Quiet Year” w celu obserwacji wyobrażeń procesów społecznych

3. Wsparcie materialne. Poniżej zawarto szczegółowe informacje na temat struktury wsparcia materialnego studentów w poszczególnych miesiącach:

Październik 2021:

- Stypendium socjalne – liczba osób: 13
- Stypendium dla osób niepełnosprawnych – liczba osób: 3
- Stypendium rektora dla najlepszych studentów – liczba osób: 12

Listopad 2021:

- Stypendium socjalne – liczba osób: 13
- Stypendium dla osób niepełnosprawnych – liczba osób: 4
- Stypendium rektora dla najlepszych studentów – liczba osób: 12

Grudzień 2021:

- Stypendium socjalne – liczba osób: 14
- Stypendium dla osób niepełnosprawnych – liczba osób: 4
- Stypendium rektora dla najlepszych studentów – liczba osób: 12

Styczeń 2022:

- Stypendium socjalne – liczba osób: 14
- Stypendium dla osób niepełnosprawnych – liczba osób: 4
- Stypendium rektora dla najlepszych studentów – liczba osób: 12
- Zapomoga – liczba osób: 1

Luty 2022:

- Stypendium socjalne – liczba osób: 14
- Stypendium dla osób niepełnosprawnych – liczba osób: 4
- Stypendium rektora dla najlepszych studentów – liczba osób: 12

Marzec 2022:

- Stypendium socjalne – liczba osób: 14
- Stypendium dla osób niepełnosprawnych – liczba osób: 4
- Stypendium rektora dla najlepszych studentów – liczba osób: 12

Kwiecień 2022:

- Stypendium socjalne – liczba osób: 13
- Stypendium dla osób niepełnosprawnych – liczba osób: 4
- Stypendium rektora dla najlepszych studentów – liczba osób: 12
- Zapomoga – liczba osób: 1

Maj 2022:

- Stypendium socjalne – liczba osób: 13
- Stypendium dla osób niepełnosprawnych – liczba osób: 4
- Stypendium rektora dla najlepszych studentów – liczba osób: 12

Czerwiec 2022:

- Stypendium socjalne – liczba osób: 13
- Stypendium dla osób niepełnosprawnych – liczba osób: 4
- Stypendium rektora dla najlepszych studentów – liczba osób: 12

4. Inne

- Studenci mogą również liczyć na wsparcie psychologiczne. Studenci **otrzymywali** - drogą mailową - informacje na temat nieodpłatnej pomocy psychologicznej oferowanej im przez uczelnię. Pomoc miała formę konsultacji z psychologiem.

5. Dostępność informacji o formach wsparcia

- Informacje o formach wsparcia materialnego są dostępne w serwisie USOS. Dodatkowo studenci są informowani przez dziekanat w formie mailowej o zbliżających się terminach wypełniania wniosków. W serwisie USOS są dostępne również instrukcje wypełniania poszczególnych wniosków.

Z komentarzem [LW1]: Staraliśmy się uwzględnić jak najwięcej rzeczy, ale może coś jeszcze możemy dopisać? W raporcie ogólnouczelnianym zauważyliśmy, że pełnomocniczka rektora szuka "extra" wsparcia, jakiejś szczególnej wartości dodanej, która wykracza poza standardową relację pracownicy-studenci. Czy jest u nas powołana osoba - pełnomocnik ds. wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami?

- Informacje o działalności koła naukowego są przekazywane głównie w formie mailowej lub przez fanpage IS.
- Zwykle w pierwszym tygodniu nowego roku akademickiego pracowniczka dziekanatu spotyka się ze studentami pierwszego roku, informując ich o pracy dziekanatu i dostępnych formach wsparcia.
- Doktoranci uzyskują ponadto informacje o możliwości podejmowania działań naukowych od promotorów oraz poprzez maile rozsyłane przez sekretariat studiów doktoranckich.

Wnioski (rekomendacje dla ISZJK)

1. Warto promować wśród społeczności studentów możliwości podjęcia działalności naukowej poprzez tandemy naukowe oraz koło naukowe. Większa świadomość o możliwościach pracy naukowej może przełożyć się na większe nią zainteresowanie a, co za tym idzie, również jej skuteczność.
2. Warto rozważyć zaangażowanie społeczności studenckiej w organizację konferencji czy debat oksfordzkich.
3. Rekomenduje się upowszechnienie wśród studentów informacji o oferowanej im pomocy psychologicznej, np. umieszczenie tej informacji na stałe na stronie Instytutu oraz w gablotach informacyjnych na korytarzach.

Realizacja rekomendacji ISZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

Należy zwiększyć wsparcie naukowe studentów przez włączenie chętnych osób w prace badawczo-naukowe, jak również poprzez organizację konferencji studenckich lub seminariów. W dobie pandemii takie wydarzenia mogą również odbywać się online.

Realizacja:

Zainteresowani studenci mają możliwości rozwoju naukowego m. in. poprzez pracę w kole naukowym, w tym w ramach tzw. tandemów naukowych polegających na podejmowaniu wspólnych działań przez studentów i nauczycieli akademickich. Studenci mieli również szanse udziału w praktykach badawczych koordynowanych przez pracowników IS.

7. UZYSKIWANIE OPINII ABSOLWENTÓW UCZELNI O PRZEBIEGU ODBYTYCH STUDIÓW

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

W Instytucie Socjologii w ramach ewaluacji procesu nauczania przeprowadzono badania ankietowe na próbie absolwentów kierunku Socjologia. Celem badań było zebranie ich opinii na temat przydatności na rynku pracy danego kierunku studiów, procesu dydaktycznego oraz kompetencji nauczycieli akademickich i innych pracowników UwB.

W badaniu wzięło udział 18 osób, wśród których było 14 kobiet i 4 mężczyzn. Studia pierwszego stopnia ukończyło 11 ankietowanych, z kolei absolwentami studiów drugiego stopnia było 7 osób. Taka niewielka liczebność praktycznie uniemożliwia jakiegokolwiek analizy, aczkolwiek badana grupa stanowi zdecydowaną większość osób, które ukończyły studia w Instytucie Socjologii w roku akademickim 2021/2022, których było łącznie 24. Z uwagi na niewielką liczebność grupy w tej części sprawozdania znajdzie się jedynie ogólny opis uzyskanych odpowiedzi.

Większość z tych osób zadeklarowała opanowanie w stopniu bardzo dużym lub dużym umiejętności, takich jak: znajomość zagadnień teoretycznych, umiejętność pracy zespołowej, rozwiązywania problemów, umiejętności komunikacyjne, czy też ogólną wiedzę o świecie

Relatywnie w najmniejszym stopniu badani absolwenci rozwinęli zdolności do wykonywania konkretnych zawodów, czy rozwiązywania praktycznych problemów - tu względnie dużo było odpowiedzi wskazujących na średni stopień rozwinięcia umiejętności.

Z rozkładu odpowiedzi wynika, że system kształcenia oferowany przez Instytut odpowiada profilowi ogólnoakademickiemu, a tym samym oparty jest w znacznym stopniu na teorii, przygotowując jednocześnie do dalszego kształcenia lub wykonywania pracy wymagającej wysokich umiejętności. W pytaniu otwartym pojawiały się różne odpowiedzi, ale względnie często wskazywano na potrzebę tworzenia wygodniejszych rozkładów zajęć.

W grupie poszczególnych elementów procesu dydaktycznego większość z nich była oceniona dobrze, a odpowiedzi negatywne praktycznie nie występowały. Spośród form kształcenia stosunkowo słabiej oceniono seminaria, lektoriaty i organizację zajęć, przy czym „słabiej” w tym wypadku oznacza, że pojawiły się 3 lub 4 osoby „przeciętne” przy 14-15 ocenach pozytywnych.

Badani absolwenci Socjologii wskazywali na wysoki i raczej wysoki poziom profesjonalizmu nauczycieli akademickich i innych pracowników UwB. Był on najlepiej oceniany wśród doktorów, nieco słabiej u profesorów i magistrów. Pracownicy dziekanatu i administracji również uzyskali bardzo dobre oceny.

Większość badanych absolwentów zadeklarowało, że gdyby jeszcze raz zdawali na studia, wybraliby ponownie studiowany kierunek na UwB (11 z 18), cztery osoby inny kierunek na UwB, dwie osoby inny kierunek na innej uczelni i jedna ten sam kierunek na innej uczelni. Koresponduje to z odpowiedziami uzyskanymi rok temu, przy czym wtedy 14 z 17 badanych wybrałoby ponownie ten sam kierunek na UwB.

Wnioski na podstawie tak niewielkiej próby nie mogą być miarodajne. Z drugiej strony stanowi ona większość tegorocznych absolwentów (18 z 24), co pozwala mieć nadzieję, że pozytywny trend w ocenie kierunku zostanie zachowany.

Wnioski (rekomendacje dla ISZJK)

Zespół podtrzymuje rekomendacje z poprzedniego roku akademickiego. Brak nowych sugestii.

Realizacja rekomendacji ISZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Uwrażliwienie pracowników na konieczność wskazywania możliwości praktycznego wykorzystywania wiedzy zdobytej na zajęciach.

Realizacja:

Kwestia praktycznego wykorzystywania wiedzy zdobytej na zajęciach jest m. in. przedmiotem działań i instrukcji mających na celu tworzenie optymalnych sylabusów przedmiotów. Położenie nacisku na praktyczność jest również ściśle związane z liczbą prowadzonych w ramach programu studiów przedmiotów laboratoryjnych.

2. Stała dbałość o wysoką frekwencję w badaniach ankietowych oraz prowadzenie monitoringu jakości w formie regularnych (przynajmniej raz w roku) konsultacji

Realizacja:

Zarówno pracownicy jak i studentki i studenci informowani są o możliwościach i znaczeniu uzupełniania ankiet ewaluacyjnych zajęć. W ubiegłym roku organizowano również spotkania z przedstawicielami samorządu studenckiego, podczas których poruszano m. in. te kwestie.

8. MONITOROWANIE RELACJI Z OTOCZENIEM SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM W ODNIESIENIU DO PROGRAMU STUDIÓW

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów:

Na potrzeby badania pracodawców opracowano ankietę, która została rozesłana w formie elektronicznej do kilkuset (ponad 200) firm i instytucji potencjalnie zainteresowanych zatrudnianiem absolwentów Instytutu Socjologii. Wśród instytucji znalazły się zarówno samorządy, jak również instytucje kultury, służby państwowe, a ponadto inne urzędy administracji państwowej. Oprócz tego w tym gronie były media, jak również prywatne firmy. Niektóre firmy, które wedle wiedzy Zespołu zatrudniają absolwentów, nie odpowiedziały na prośbę o wypełnienie ankiety. Badanie zrealizowane zostało w listopadzie 2022 roku.

Otrzymano 24 odpowiedzi, z czego 8 wypełniono w systemie on-line, 11 wysłano e-mailem, w którym załączono ankietę lub napisano, że absolwenci nie byli zatrudniani, natomiast 5 odpowiedzi przyszło pocztą tradycyjną. W tej grupie najliczniejszy udział miały jednostki samorządu terytorialnego lub jednostki im podległe. Jedynie trzy instytucje zadeklarowały zatrudnienie absolwentów w tym roku.

W ankiecie były zawarte również pytania o powody zatrudniania absolwentów Socjologii, a także o cechy, których im brakuje. Co ciekawe, pracodawcy udzielili kilkunastu odpowiedzi na te pytania, ale ponieważ większość z nich nie miała styczności z absolwentami, analizowanie tych danych jest bezcelowe.

Ponadto, przy Instytucie Socjologii działa Rada Konsultacyjna, która stanowi platformę współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. W analizowanym roku akademickim nie odbywały się posiedzenia, ale członkom rady rozesłano do konsultacji nowe programy studiów. Uwagi nie wpłynęły.

Wnioski (rekomendacje dla ISZJK)

Od kilku lat wiele podmiotów współpracujących z Instytutem Socjologii nie odpowiedziało na prośbę o wypełnienie ankiety. Zespół zaleca, aby przy podpisywaniu listów intencyjnych i umów o współpracy zawierać zobowiązanie podmiotu współpracującego do wypełniania ankiet na temat zatrudnianych studentów i absolwentów. Brak informacji zwrotnej stanowi poważną trudność w monitorowaniu jakości kształcenia, jak również podważa zaufanie do partnerów.

Realizacja rekomendacji ISZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Podejmowanie ciągłych starań w kierunku pozyskania do współpracy kolejnych pracodawców, nie tylko w kontekście zapraszania ich do prowadzenia zajęć w Instytucie, ale również przyjmowania studentów na praktyki i staże.

Realizacja:

Rozmowy takie były podejmowane, co skutkowało m. in. podpisaniem listów intencyjnych (np. w ubiegłym roku akademickim z Muzeum Historii Medycyny i Farmacji UMB, Instytutem Dyskursu i Dialogu)

2. Delegowanie osób chętnych do odbywania praktyki w jednostkach samorządowych deklarujących chęć przyjęcia studentów na praktykę. Studenci mogliby podejmować

praktykę m.in. w wydziałach/departamentach komunikacji, promocji, kultury, itp. W badaniu zrealizowanym na potrzeby niniejszego raportu kilka jednostek wyraziło chęć przyjęcia studentów na praktykę. Wykaz tych instytucji zostanie przekazany Dyrekcji Instytutu Socjologii.

Realizacja:

Zadania związane z optymalizacją miejsc praktyki i zakresu obowiązków zostaną powierzone Opiekunowi praktyk studenckich w Instytucie Socjologii UwB

9. MONITOROWANIE KARIER ZAWODOWYCH ABSOLWENTÓW STUDIÓW

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Biuro Karier Uniwersytetu w Białymstoku wśród swoich zadań ma prowadzenie monitoringu karier zawodowych absolwentów. W roku 2021/2022 zrealizowano badania wśród osób kończących studia w roku 2020/2021 (kilka miesięcy po zakończeniu studiów). Zespół otrzymał również raport z badań realizowanych trzy lata po ukończeniu studiów, tzn. rocznika 2019/2020. Obecnie Instytut Socjologii prowadzi tylko jeden kierunek studiów, zatem kiedy w raporcie BK jest mowa o absolwentach IS, chodzi o osoby, które ukończyły socjologię. Liczba odpowiadających absolwentów kierunku Socjologia wyniosła 8, z kolei w przypadku rocznika 2017/2018 na 468 badanych absolwentów 10 ukończyło studia socjologiczne. Stanowili oni 1% badanych absolwentów z tego roku. Tak niskie frekwencje nie pozwalają na stawianie daleko idących wniosków.

Według raportu przedstawionego przez Biuro Karier 87% obecnych absolwentów socjologii pracowało, co jest wartością optymistyczną, ale musimy pamiętać o bardzo małej liczebności badanej grupy. Osoba bezrobotna nie miała pracy pomimo, że próbowała ją odnaleźć.

Większość badanych wykonuje pracę raczej niezgodną z profilem studiów (57%) i nie wykorzystuje w niej umiejętności nabytych podczas nauki (43%) lub nie była w stanie jednoznacznie określić, czy je wykorzystuje (43%). Tylko 14% jednoznacznie dostrzega zastosowanie wiedzy zdobytej na studiach w pracy zawodowej. Absolwenci w większości nie są przekonani, aby studia, które kończyli przygotowały ich pod względem praktycznym lub teoretycznym do wykonywania zawodu. Tylko jedna osoba jest zdania, że jej wiedza jest wystarczająca do tego, aby pracować w branży. Najwyżej jest oceniane wsparcie w rozwoju umiejętności interpersonalnych oraz umiejętności specjalistycznych. Absolwenci nie mają jednoznacznej opinii, jeśli chodzi o pomoc w zakresie nauki języka obcego. Jednocześnie 37% badanych deklaruje ewentualny ponowny wybór tego samego kierunku studiów na UwB, 25% inny kierunek na tej uczelni, 13% ten sam kierunek, ale gdzie indziej i 25% inny kierunek na innej uczelni.

Wszyscy ankietowani łączyli naukę z pracą i dla połowy respondentów nie stanowiło to problemu. Badani, którzy mieli jakieś trudności najczęściej narzekali na dużą liczbę zajęć (83%), niedogodne godziny zajęć, czyli długie przerwy między zajęciami lub pojedyncze zajęcia w ciągu dnia (83%), czy też trudności stwarzane przez prowadzących zajęcia (50%). Absolwenci byli też pytani o praktyki, które oceniali w połowie dobrze (25%) i bardzo dobrze (25%) lub bardzo źle (50%).

W grupie z rocznika 2019/2020 Większość ankietowanych (60%) wykorzystuje umiejętności, które nabyli podczas studiów, z kolei połowa zadeklarowała, że ich wiedza ze studiów ma przełożenie na pracę. Podobnie, połowa wskazała, że studia przygotowały ich pod względem praktycznym do wykonywania zawodu, oraz połowa wskazała na odpowiednie przygotowanie w aspekcie teoretycznym. Badani najbardziej sobie cenią pomoc Instytutu w zakresie umiejętności interpersonalnych (80%) oraz umiejętności specjalistycznych (50%). Najwięcej osób za to nie jest zadowolonych z poziomu nauczania języka obcego (70%).

Wnioski (rekomendacje dla ISZJK):

1. Warto zastanowić się nad dodatkowym wsparciem studentów w nauce języka angielskiego – być może dobrym pomysłem byłoby zachęcanie studentów do praktyki języka nauczonego na zajęciach.

Z komentarzem [LW2]: Podane rekomendacje są autorstwa studenta i chcielibyśmy je zachować, ponieważ prezentują studencki punkt widzenia.

2. Podjęcie dodatkowych starań edukacyjnych mających na celu pomoc studentom w zdobywaniu umiejętności praktycznego wykorzystywania wiedzy zdobytej na studiach.
3. Zredukowanie okienek w rozkładach zajęć, co pozwoliłoby studentom na rozwój poza samą uczelnią, a jednocześnie ułatwiłoby studiowanie studentom mieszkającym poza miastem.
4. Warto rozważyć organizację spotkań z doradcami karier mogącymi pomóc studentom socjologii w powiązaniu swojej kariery zawodowej z socjologią.
5. Warto doskonalić nauczanie kompetencji interpersonalnych, już teraz jest to bardzo cenione, a przy położeniu na to większego nacisku i promocji mogłoby to się stać się jednym z kluczowych atutów studiów.

Realizacja rekomendacji ISZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Podjęcie systematycznego monitoringu losów absolwentów socjologii.

Realizacja:

Taki monitoring jest prowadzony przez sam Instytut w ramach systemu zapewniania jakości kształcenia oraz przez Biuro Karier.

2. Zwiększenie motywacji studentów na podwyższania umiejętności językowych

Realizacja:

Studentom stale proponuje się szereg przedmiotów do wyboru prowadzonych w języku angielskim. Zachętą do podwyższania umiejętności językowych są również elementy literatury obcojęzycznej, które figurują w sylabusach przedmiotów.

Raport został przygotowany przez zespół w składzie:

1. dr Agnieszka Karpińska (pełnomocnik dyrektora)
2. dr Piotr Laskowski
3. mgr Łukasz Wołyniec
4. Dominik Lubowicki – przedstawiciel studentów

.....
(Podpis i pieczęć Dyrektora)